

Šīs lapa ir mašīntulkota [Saite]. Mašīntulkojumos var būt kļūdas, kas var mazināt skaidrību un precizitāti; Ombuds neuzņemas atbildību par neatbilstībām. Lai iegūtu visuzticamāko informāciju un juridisko precizitāti, lūdzam skatīt šādus dokumentus. avota versija angļu valoda ir norādīta iepriekš. Lai iegūtu plašāku informāciju, lūdzam skatīt mūsu [valodu un tulkošanas politiku](#) [Saite].

Lēmums lietā 1832/2014/TN par to, kā Eiropas Komisija risina iespējamus interešu konfliktus SCENIHR Dental Amalgam darba grupā

Lēmums

Lietā 1832/2014/TN - Uzsākta {0} 02/12/2014 - Lēmums par {0} 17/12/2015 - Iesaistītā iestāde Eiropas Komisija (Nav konstatēta kļūda pārvaldībā) |

Lietā attiecās uz iespējamiem interešu konfliktiem Komisijas zinātniskajā darba grupā, kas sagatavoja atzinumu par zobārstniecības amalgamas un tā alternatīvu drošumu un veiktspēju. Ombuds izjautāja šo jautājumu un šajā gadījumā nekonstatēja administratīvas kļūmes attiecībā uz Komisijas veikto darba grupas locekļu neatkarības un piemērotības novērtējumu.

Ombuds izmantoja iespēju sniegt komentārus par dažiem vispārīgākiem lietas aspektiem. Ombuds uzsvēra, *ka ir svarīgi nodrošināt, lai zinātniskās konsultācijas, ko sniedz eksperti, kuri strādā ar Komisijas zinātniskajām komitejām, būtu neatkarīgas un objektīvas. Pat uztvere, ka šādi zinātniskie ieteikumi var nebūt neatkarīgi un objektīvi, var būt ļoti kaitīga. Tāpēc Komisijai ir jānodrošina ne tikai, lai šādi zinātniskie ieteikumi būtu pilnīgi neatkarīgi un pilnīgi objektīvi, bet arī lai kļūdētu jebkādas pamatotas šaubas par šādu ieteikumu neatkarību un objektivitāti.*

Tāpēc ombuds uzskata, *ka ir svarīgi, lai Komisija ieviestu ļoti stingras procedūras, kas nodrošinātu, ka eksperti paziņo visas savas intereses. Komisijai būtu rūpīgi jāizvērtē visas šīs intereses. Tai šīs procedūras būtu jāveic pēc iespējas pārredzamāk. Tāpēc ombuds ļoti atzinīgi vērtē to, ka Komisija pašlaik izstrādā pamatnostādnes par zinātnisko komiteju darbībā iesaistīto locekļu, ārējo ekspertu un ad hoc ekspertu interešu deklarāciju izskatīšanu, lai pārredzamā veidā izskaidrotu, kā tiek veikts ekspertu interešu novērtējums. Ombude ir lūgusi Komisiju informēt viņu par pamatnostādņu izstrādes un galīgo redakciju.*

Sūdzības priekšvēsture

1. Sūdzības iesniedzējs, Zviedrijas pilsonis, pauž bažas par iespējamiem interešu konfliktiem Komisijas Zinātniskās komitejas SCENIHR [1] Dental Amalgam darba grupā. Attiecīgā darba grupa izstrādāja 2014. gada atzinumu par zobārstniecības amalgamu, lai atjauninātu iepriekšējo 2008. gada atzinumu par zobārstniecības amalgamas drošumu un veiktspēju un iespējamām alternatīvām.

2. Sūdzības iesniedzējs 2014. gada septembrī puda savas bažas sīki izstrādātā vēstulē Komisijai. Cita starpā sūdzības iesniedzējs norādīja, ka " *zobārstu kopiena ir ļoti korporatīvistiska [sic], kur zobārstniecības organizācijas un nozare veido ciešu grupu, ko vieno savstarpējās intereses, organizatoriskie sakari un finansiālā atkarība. ... Lielākā daļa SCENIHR 2014. gada darba grupas Dental Amalgam (WGA) locekļu pieder zobārstniecības kopienai. Vairāki WGA biedri ir cieši iesaistīti organizācijās, kurām ir cieša saikne ar rūpniecības nozari, vai tajās strādā, tādējādi radot skaidru līdzāspastāvēšanu organizācijām, kas nav ES. "Sūdzības iesniedzējs uzskaitīja vairākas zobārstniecības organizācijas, aprakstot, kā viņš uzskata, ka tās ir savstarpēji saistītas un saistītas ar rūpniecību. Pēc tam viņš norādīja, ka "[m] emblēmas, kas cieši saistītas ar vienu no ieinteresētajām pusēm — zobārstniecību, dominē WGA. Jebkāda dzīvsudraba pildījuma nelabvēlīgā ietekme var radīt tālejošas sekas gan zobārstniecības organizācijām, gan zobārstniecības nozarei. Ļaujot vairumam zobārstu kopienas locekļu veidot WGA kodolu, jau no paša sākuma tika radīts nopietns interešu konflikts. "*

3. Konkrētāk, sūdzības iesniedzējs nosauca sešus darba grupas locekļus, kuri, viņaprāt, atrodas interešu konflikta situācijā, un lūdza Komisiju risināt šos konfliktus. Viņš arī jautāja Komisijai, vai ir lietderīgi 2014. gada darba grupā iekļaut personas, kuras 2008. gada galīgajā atzinumā par zobu amalgamu paziņoja, ka nav jāveic turpmāki zinātniski pētījumi par dzīvsudraba pildījumiem. Viņš jautāja, vai šāds paziņojums nav pierādījums interešu konfliktam.

4. Tā kā sūdzības iesniedzējs nebija apmierināts ar Komisijas atbildi, viņš vērsās pie ombuda 2014. gada oktobrī.

Izmeklēšana

5. Ombuds sāka izmeklēšanu par sūdzību un konstatēja šādu apgalvojumu un prasību:

Komisija nav pienācīgi risinājusi sūdzības iesniedzēja bažas par iespējamiem interešu konfliktiem starp SCENIHR 2014. gada darba grupas zobārstniecības amalgamas jautājumos locekļiem un, vispārīgāk, par šo locekļu piemērotību un objektivitāti.

Komisijai nevajadzētu pieņemt atzinumu, ko sagatavojusi SCENIHR 2014. gada darba grupa zobārstniecības amalgamas jautājumos.

6. Savā vēstulē Komisijai, uzsākot izmeklēšanu, ombude norādīja, ka ES publiskās pārvaldes neatkarība un objektivitāte ir būtiska, lai veidotu iedzīvotāju uzticēšanos. Attiecīgi ombuds pievērs lielu uzmanību jebkādam bažām par interešu konfliktiem. Šajā sakarā arī iedzīvotāju *uztvere*, ka šādi konflikti pastāv vai ka attiecīgajām personām nav vajadzīgās piemērotības un

objektivitātes, ir jautājums, kas jāuztver nopietni un jārisina. Tāpēc ombuds lūdza Komisiju pievērsties šādiem jautājumiem:

1. Sūdzības iesniedzējs vēstulē Komisijai norādīja, ka seši no darba grupas locekļiem, iespējams, atrodas interešu konflikta situācijā, izklāstot iemeslus. Atbildot sūdzības iesniedzējam, Komisija izskaidroja metodiku, kas izmantota interešu konfliktu definēšanai zinātniskajās komitejās un nespecifisku un netiešu interešu konfliktu mazināšanai. Tomēr Komisija, pamatojoties uz savu metodiku, neveica sūdzības iesniedzēja sniegtās informācijas analīzi par sešiem darba grupas locekļiem, tādējādi izskaidrojot, kāpēc tā neuzskata, ka šie darba grupas locekļi ir interešu konflikta situācijā.
2. Ombuds lūdza Komisiju sīkāk paskaidrot, kāpēc lielākajai daļai darba grupas locekļu ir jābūt no zobārstniecības nozares, ņemot vērā, ka atzinuma mērķis ir novērtēt “*zinātniskos pierādījumus par iespējamo saistību starp amalgamas un iespējamām alternatīvām un alerģijām, neiroloģiskiem traucējumiem vai citu nelabvēlīgu ietekmi uz veselību*”, kas, šķiet, nozīmē vajadzību pēc medicīniskas ekspertīzes tādās jomās kā alerģijas un neiroloģiski traucējumi.
3. Ombuds arī lūdza Komisiju vispārīgāk pievērsties bažām par to, ka dažas personas, kas bija iesaistītas 2008. gada atzinuma par zobārstniecības amalgamu izstrādē, ir iesaistītas atjauninātā 2014. gada atzinuma izstrādē, ņemot vērā, ka šīs personas var tikt uztvertas kā mazāk sliecas apšaubīt 2008. gada atzinumā izdarītos secinājumus, saskaņā ar kuriem turpmāki pētījumi šajā jomā nebija vajadzīgi.
7. Izmeklēšanas gaitā ombuds saņēma Komisijas atzinumu par sūdzību un pēc tam sūdzības iesniedzēja komentārus, atbildot uz Komisijas atzinumu. Veicot izmeklēšanu, ombuds ņēma vērā pušu izvirzītos argumentus un viedokļus.

Apgalvojums par to, ka nav novērstas bažas par iespējamām interešu konfliktiem

Ombudam iesniegtie argumenti

8. Savā atzinumā Komisija norādīja, ka SCENIHR 2014. gada augustā pieņēma provizorisku atzinumu *par zobārstniecības amalgamas un alternatīvu zobu restaurācijas materiālu drošumu pacientiem un lietotājiem*. Pēc tam tika sāкта sabiedriskā apspriešana, lai apkopotu konkrētus komentārus, ierosinājumus, paskaidrojumus vai viedokļus par atzinuma zinātnisko pamatojumu, lai SCENIHR varētu koncentrēties uz jautājumiem, kas vēl jāizpēta. Sabiedriskajā apspriešanā piedalījās divdesmit piecas organizācijas un privātpersonas, sniedzot 101 komentāru. Komisija īpaši aicināja sūdzības iesniedzēju piedalīties sabiedriskajā apspriešanā, bet viņš izvēlējās neiesniegt piezīmes.
9. Komisija norādīja, ka izcilības, pārredzamības un sadalījuma starp riska novērtējumu un

riska pārvaldību principi kopš 1997. gada ir vadījuši tās trīs neatkarīgo zinātnisko komiteju darbu. Šie principi nodrošina, ka ES pilsoņiem tiek nodrošināts visaugstākais iespējamais veselības aizsardzības līmenis. Ir būtiski, lai zinātnisko komiteju eksperti atbilstu gan izcilības, gan neatkarības prasībām, lai viņi varētu strādāt sabiedrības interesēs. Šajā nolūkā zinātniskās komitejas 2009. gadā kopīgi pieņēma stingru reglamentu [2].

10. Komisija uzskata, ka bieži vien pastāv nepamatotas aizdomas par interešu konfliktiem, ja starp zinātni un rūpniecību vispār pastāv jebkāda mijiedarbība. Tomēr tā apgalvoja, ka zinātne plaukst zināšanu apmaiņā starp visiem pētniekiem, tostarp nozares pārstāvjiem. Jo īpaši attiecībā uz patēriņa preču vai medicīnisko ierīču drošuma novērtēšanu būtiska nozīme ir klīniskai izpētei un materiālu testēšanai, un šos izmēģinājumus bieži finansē nozare. Finanšu krīze un no tās izrietošā pētniecībai piešķirtā publiskā finansējuma samazināšanās ir novedusi pie arvien lielāka skaita partnerību starp publiskā un privātā sektora dalībniekiem, lai veicinātu inovāciju un kalpotu sabiedrības interesēm. Lai mazinātu nozares ietekmi, valsts iestādes nodrošina, ka zinātniskā pētniecība tiek izstrādāta un ka līdzekļi tiek pārvaldīti neatkarīgi. Profesionālās zinātnieku apvienības bieži pieņem sponsorēšanu no privātiem uzņēmumiem, lai organizētu daļu no to korporatīvās darbības (konferences, apbalvojumi, PHD sponsorēšana), bet tas nenozīmē, ka nozare nepamatoti ietekmē šo apvienību zinātnisko darbību.

11. Ja, kā ierosinājis sūdzības iesniedzējs, dalība šādās sabiedrībās tiktu uzskatīta par interešu konfliktu, lielākā daļa zinātnieku, kas strādā valsts iestādēs, būtu interešu konflikta situācijā. Ja tas tā būtu, Komisija varētu palauties tikai uz pensionētiem zinātniekiem vai zinātniekiem valsts institūtos, kuriem nav nekādas saiknes ar privāto sektoru un kuri negūst labumu no partnerības ar privāto sektoru.

12. Komisija uzskata, ka profesionālā piederība, tostarp sadarbība ar nozares partneriem, ļauj zinātniekiem veidot sakarus un pastāvīgi atjaunināt (kopā ar zinātnes attīstību). Tas nav tas pats, kas interešu konflikta situācijā, ko tā definējusi kā “*situāciju, kad indivīds, sadarbojoties ar zinātniskajām komitejām, var kaut kādā veidā izmantot savas profesionālās vai oficiālās spējas personiskam vai korporatīvam labumam attiecībā uz šīs personas funkciju*” [3]. Komisija ļoti rūpīgi pārbauda šo iespēju, pamatojoties uz ekspertu sniegto informāciju savās interešu deklarācijās.

13. Nodrošinot sūdzības iesniedzējam interešu deklarāciju novērtēšanas metodiku, nevis izskaidrojot individuālus novērtējumus, Komisija centās panākt taisnīgu līdzsvaru starp pārredzamību un zinātnieku personas datu aizsardzību. Komisija uzskata, ka pietiekama pārredzamība tiek nodrošināta, publicējot visus dokumentus, kas attiecas uz zinātnisko komiteju darbību, tostarp ekspertu interešu deklarācijas.

14. Tomēr Komisija savā atzinumā ombudam sniedza SCENIHR sekretariātam individuālu analīzi par interešu deklarācijām, ko iesniegušas sešas personas, uz kurām atsaucās sūdzības iesniedzējs, izklāstot, kāpēc tā neuzskata, ka šīs personas ir interešu konflikta situācijā.

15. Atbildot uz jautājumu, kāpēc lielākajai daļai darba grupas locekļu bija jābūt no zobārstniecības nozares, Komisija norādīja, ka eksperti tika izraudzīti, pamatojoties uz īpašajām

zināšanām, kas vajadzīgas, lai aptvertu darba grupas pilnvaras attiecībā uz zobārstniecības amalgamas un alternatīvu zobu restaurācijas materiālu drošību un veiktspēju. Visi eksperti darba grupā ir cienījami zinātnieki, kas ir labi pazīstami Eiropā un pasaulē, ir publicējuši daudzus zinātniskus dokumentus un strādā starptautiskās organizācijās, universitātēs un valsts iestādēs dalībvalstīs. Nevienam no tiem nenodarbina uzņēmēji. Kopumā no septiņiem zobārstniecības nozares ekspertiem bija četri eksperti. Eksperti, kas neieradās no zobārstniecības nozares, bija i) i) imunoloģijas un epidemioloģijas eksperti; II) toksikoloģija; un iii) neirozinātnes, tostarp neiroloģiski traucējumi, metildzīvsudraba neirotoksicitāte un epidemioloģija. Darba grupā neregulāri piedalījās arī divi papildu eksperti — viens epidemioloģijas, arodmedicīnas un vides veselības jomā un otrs toksikoloģijas jomā. Turklāt atzinuma projekta galīgajā redakcijā piedalījās arī citi SCENIHR locekļi. Tāpēc Komisija uzskata, ka darba grupa bija līdzsvarota un piemērota atzinuma projekta sagatavošanai.

16. Attiecībā uz to, vai ir lietderīgi, izstrādājot pārskatīto atzinumu, iesaistīt divus ekspertus, kas izstrādāja 2008. gada atzinumu, Komisija apgalvoja, ka tas tā patiešām ir. Komisija mudina novērtēt turpmāko pētījumu lietderību. Komisijai šis ieteikums ir vajadzīgs, lai par prioritāti noteiktu turpmākus pētījumus par sabiedrības veselības apdraudējumiem. Atbilde uz šādiem Komisijas pieprasījumiem nevar būt iemesls, lai to izslēgtu no turpmākā darba pie riska novērtējuma par to pašu tematu. Tiek saprasts, ka šādi apgalvojumi ir balstīti uz pašreizējām zināšanām un tāpēc var mainīties. Komisija uzsvēra, ka SCENIHR neveic savus pētījumus šajās dažādajās disciplīnās, bet savu darbu balsta uz recenzētos žurnālos publicēto primāro zinātnisko pētījumu metaanalīzi. Turklāt citu ekspertu klātbūtne (salīdzinošs pārskatīšanas process), ārējo ekspertu ieguldījums un SCENIHR lēmumu pieņemšanas koleģiālais raksturs, kā arī tās sastāvs ir faktori, kas mazina jebkādu iespējamu interešu konfliktu.

17. Tādējādi Komisija secināja, ka tā ļoti rūpīgi pārbaudīja iespējamās attiecīgo zinātnieku interešu konfliktus. Pamatojoties uz to, Komisija nekonstatēja iemeslu lūgt SCENIHR apsvērt iespēju nepieņemt 2014. gada atzinumu par zobārstniecības amalgamas un alternatīvu restaurācijas materiālu drošumu. Komisija uzskata, ka sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtie komentāri neapšaubā atzinumā izklāstīto secinājumu vispārējo pamatotību vai darba grupas locekļu neatkarību. Tomēr, ņemot vērā sūdzības iesniedzēja paustās bažas, SCENIHR sekretariāts ir nolēmis pieprasīt, lai tikai SCENIHR locekļi rūpīgi un visaptveroši pārskata sākotnējo atzinumu par zobārstniecības amalgamu, tādējādi pievēršoties iedzīvotāju priekšstatam par iespējamu neobjektivitāti un interešu konfliktiem.

18. Turklāt zinātnisko komiteju sekretariāts pašlaik izstrādā “*Pamatnostādņu kopumu par to, kā rīkoties ar zinātnisko komiteju darbībā iesaistīto locekļu, ārējo ekspertu un ad hoc ekspertu interešu deklarācijām*”, jo īpaši attiecībā uz interešu deklarācijās sniegtās informācijas novērtēšanu. Šo pamatnostādņu mērķis ir precizēt zinātniskās komitejas ekspertu interešu deklarāciju apstrādi (metožu, pienākumu un procedūru ziņā), lai pārredzamā veidā izskaidrotu, kā tiek veikts novērtējums. Komisija cer, ka tas samazinās saņemto jautājumu skaitu par interešu konfliktiem un precizēs atšķirību starp mijiedarbību ar ieinteresētajām personām un interešu konfliktiem.

19. Savos apsvērumos par Komisijas atzinumu sūdzības iesniedzējs kopumā norādīja, ka

Komisija skaidri nesaprot nozares iesaistes apjomu zobārstniecības jomā. Sūdzības iesniedzējs uzskata, ka darba grupas locekļu vairākums nedrīkst būt no zobārstu kopienas. Viņš piebilda, ka zobārstniecības organizāciju darbību lielā mērā finansē rūpniecība. Tādējādi zobārstniecības organizācijas darbojas kā nozares pārstāvji. Viņš uzskata, ka tas rada nepārprotamu interešu konfliktu.

20. Sūdzības iesniedzējs apgalvoja, ka viņa sniegtā informācija par vienu no ekspertiem, kas saņēma finansējumu no nozares, lika SCENIHR sekretariātam sazināties ar attiecīgo ekspertu, lai lūgtu paskaidrojumus.

21. Attiecībā uz šo ekspertu sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka Komisija kļūdaini konstatēja, ka eksperts nebija interešu konflikta situācijā. Viņš piebilst, ka SCENIHR sekretariāts ir centies mazināt šā eksperta lomu darba grupā.

22. Saskaņā ar sūdzības iesniedzēja sniegto informāciju Komisija arī izvēlējās vispār nesniegt piezīmes par cita eksperta smago iesaistīšanos Pasaules Zobārstu federācijā.

23. Sūdzības iesniedzējs ar bažām arī norādīja, ka sākotnējais atzinums par zobārstniecības amalgamu tika izņemts no interneta, savukārt provizorisks atzinums par citiem jautājumiem joprojām ir pieejams.

Ombuda novērtējums

24. SCENIHR ar savu darba grupu palīdzību sniedz atzinumus par jauniem vai no jauna identificētiem veselības un vides riskiem. Ir svarīgi nodrošināt, lai SCENIHR ekspertu sniegtie zinātniskie ieteikumi būtu visaugstākās kvalitātes un lai tie būtu pilnīgi neatkarīgi un objektīvi. Jebkurš faktors, kas apdraudētu šo ieteikumu neatkarību un objektivitāti, radītu lielu kaitējumu ES leģitimitātei. SCENIHR un tā darba grupu **pārredzamība** un **pārskatatbildība** palīdz nodrošināt, ka SCENIHR ekspertu sniegtie zinātniskie ieteikumi ir pilnīgi **neatkarīgi** un **objektīvi**.

25. Reglamentā, ko piemēro SCENIHR locekļiem un ārējiem ekspertiem, ir skaidri noteikts, ka SCENIHR locekļi un ārējie eksperti “*apņemas rīkoties neatkarīgi no jebkādas ārējas ietekmes*”.

26. Ombuds izsaka atzinību Komisijai par šo skaidro prasību. Tomēr Komisijai ir jānodrošina šā noteikuma efektivitāte, rūpīgi izvērtējot katra eksperta intereses, lai nodrošinātu, ka viņi var sniegt konsultācijas bez nepamatotas ietekmes.

27. Ļoti svarīgi ir arī tas, lai Komisija un SCENIHR sekretariāts varētu pārliecināt iedzīvotājus, ka šāda pārbaude ir notikusi pareizi.

28. Komisija norāda, ka attiecīgās darba grupas locekļi tika izraudzīti, pamatojoties uz īpašām zināšanām, kas nepieciešamas darba grupas pilnvaru īstenošanai. Ņemot vērā savas pilnvaras, ombuds uzskata, ka ir pilnīgi pamatoti, ka vairāki darba grupas locekļi ir no zobārstniecības

nozares. Ombuds arī norāda, ka locekļu sastāvā ir speciālisti citās jomās, piemēram, imunoloģijā, epidemioloģijā, toksikoloģijā un neirozinātnēs.

29. Sūdzības iesniedzējs uzskata, ka nozare ietekmē **visu zobārstniecības jomu**, ka problēma ir **jebkura** zobārstniecības darba grupas locekļu esamība. Pamatojoties uz viņai sniegto informāciju, ombuds nepiekrīt šādu iemeslu dēļ.

30. Sūdzības iesniedzējs plaši atsaucas uz saikni starp zobārstniecību un rūpniecību. Šķiet, ka lielākā daļa zobārstu ir asociācijas, kas pārstāv zobus. Biedri var būt arī zinātnieki, kas strādā zobārstniecības jomā. Var būt arī taisnība, ka zobārstniecības jomā strādājošie uzņēmumi ir šo zobārstniecības organizāciju biedri vai partneri. Iespējams, ka zobārstniecības nozare daļēji finansē dažas no šīm organizācijām. Tomēr šie fakti nenozīmē, ka **katrs** zobārsts un **ikviens** zinātnieks, kas pievienojas šīm organizācijām, kaut kādā veidā kontrolē nozare. Šādam plašam secinājumam nav ne faktiska, ne loģiska pamatojuma. Sūdzības iesniedzējs nav izvirzījis nevienu argumentu, lai parādītu, kā nozare varētu izmantot savu dalību šajās organizācijās, lai īstenotu kontroli pār visiem organizāciju biedriem.

31. Sūdzības iesniedzējs arī uzskata, ka darba grupas locekļu interešu konflikts ir cieši iesaistīts Starptautiskās Standartizācijas organizācijas (ISO) darbā. Acīmredzot vismaz divi darba grupas locekļi darbojas dažādās ISO tehniskajās komitejās, no kurām viena ir ISO Zobārstniecības tehniskā komiteja. Sūdzības iesniedzējs, pamatojot savu viedokli, apgalvo, ka ISO mērķis ir palīdzēt nozarei.

32. Ombuds norāda, ka ISO Zobārstniecības tehniskās komitejas mērķis ir samazināt tirdzniecības šķēršļus; tirgū pieejamo produktu kvalitātes uzlabošana; pacientiem sniegtās aprūpes kvalitātes uzlabošana; zobārstniecības pacientu un lietotāju veselības un drošības aizsardzību; un zobārstniecībā lietotās terminoloģijas vienvērtība. ISO Zobārstniecības tehniskās komitejas uzņēmējdarbības plānā ir arī noteikts, ka viens no tā mērķiem ir nodrošināt, ka likumīgās intereses nekad nenosaka zobārstniecības standartu izstrādi. [4] Ombuds uzskata, ka darbs atzītā standartizācijas iestādē vai sadarbībā ar to, ko reglamentē iepriekš minētie principi, pats par sevi nevar būt pierādījums tam, ka persona ir neobjektīva par labu rūpniecībai. Pietiek norādīt, ka sūdzības iesniedzējs nav ierosinājis mehānismu, ar kura palīdzību nozare varētu izmantot eksperta darbu ISO labā kā līdzekli, lai mazinātu eksperta neatkarību.

33. Attiecībā uz sūdzības iesniedzēja bažām par darba grupas locekļiem, kas ir saistīti ar NIOM (Ziemeļu Zobu materiālu institūtu), sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka *"NIOM ieņēmumus rada zobārstniecības materiālu nozare"*. Ombuds norāda, ka NIOM ir Ziemeļvalstu zobārstniecības biomateriālu kooperatīvā struktūra. Niom daļēji pieder Oslo Universitātei un Norvēģijas Veselības ministrijai. Tā darbojas, lai veicinātu pacientu drošību. Niom veic pētījumus, materiālu testēšanu, standartizāciju [5] un uz pētījumiem balstītas konsultācijas, kas vērstas uz veselības aizsardzības iestādēm un zobārstniecības pakalpojumiem Ziemeļvalstīs. Tā izpēti un konsultācijām jābūt zinātniski pamatotām. [6] Tāpat kā ISO gadījumā ombuds uzskata, ka darbu atzītā standartizācijas iestādē vai sadarbībā ar to, lai veicinātu pacientu drošību, nevar uzskatīt par neobjektīvu par labu nozarei. Pat ja NIOM ieņēmumi (daļēji) izriet no

zobārstniecības materiālu nozares, piemēram, akreditācijas maksas, tas nenozīmē, ka persona, kas ir saistīta ar NIOM, atrodas interešu konflikta situācijā. Nozarei būs jāmaksā maksa par materiālu testēšanu un akreditāciju neatkarīgi no tā, kuri materiāli tiek uzskatīti par drošiem, un neatkarīgi no testēšanas rezultātiem. Tādējādi personai, kas ir saistīta ar NIOM, nav finansiāla stimula deklarēt noteiktus materiālus drošāk nekā citi. Rezumējot, sūdzības iesniedzējs nav ierosinājis mehānismu, ar kuru nozare varētu izmantot eksperta darbu NIOM labā kā līdzekli, lai mazinātu eksperta neatkarību.

34. Izskatījusi SCENIHR Sekretariāta individuālo analīzi par interešu deklarācijām, ko iesniedzis seši darba grupas locekļi, par kuriem sūdzības iesniedzējs ir nobažījies, ombuds uzskata, ka četri no tiem bez papildu komentāriem nav problemātiski. Tika konstatēts, ka piektā darba grupas locekle ir ieinteresēta saistībā ar produktu — bisfenolu A. Tomēr Komisija veica atbilstošus riska mazināšanas pasākumus: attiecīgā persona nepiedalījās sākotnējā atzinuma daļā par bisfenolu A.

35. SCENIHR sekretariāts sazinājās ar sesto darba grupas locekli, par kuru sūdzības iesniedzējam bija bažas [7]. Tā konstatēja, ka attiecīgais darba grupas loceklis nav deklarējis visas būtiskās intereses, pirms viņš tika iecelts par darba grupas locekli, proti, viņa darbs saistībā ar diviem klīniskajiem pētījumiem. Pēc tam attiecīgais darba grupas loceklis paskaidroja, kāpēc viņš neuzskatīja par nepieciešamu paziņot šos klīniskos pētījumus SCENIHR sekretariātam. SCENIHR sekretariāts konstatēja, ka pētījumi patiešām bija jādeklarē. Tomēr tā piebilda, ka pēc tam, kad tā bija pārbaudījusi darba grupas locekļa paveikto darbu, tā konstatēja, ka tā nenostāda darba grupas locekli interešu konflikta situācijā.

36. Ombuds uzskata, ka SCENIHR sekretariāts ir rīkojies pareizi attiecībā uz nedeklarētajām interesēm. Tā sazinājās ar attiecīgo darba grupas locekli un ieguva vajadzīgo informāciju.

37. Ombuds arī norāda, ka šis jautājums vēlreiz uzsver, cik svarīgi ir ievērot Ombuda neseno ierosinājumu, ka Komisijai būtu jāprecizē ekspertiem, ka viņiem ir jāsniedz **pilnīgas** visu attiecīgo interešu **deklarācijas**, nevis tikai **tās intereses, kuras eksperti uzskata par interešu konfliktiem**. Tikai tad, ja eksperti apliecina **visas** attiecīgās intereses, Komisija var veikt rūpīgus ekspertu neatkarības novērtējumus [8]. Ja šādu procedūru nebūs, Komisija efektīvi palaujas uz ekspertiem, lai paši novērtētu interešu konfliktus. Tas nebūtu pietiekami vai lietderīgi.

38. Attiecībā uz Komisijas novēloto konstatējumu, ka darba grupas loceklis tomēr neatrodas interešu konflikta situācijā, ombuds norāda, ka **uzņēmumam**, kura labā attiecīgā persona bija veikusi divus klīniskos pētījumus, bija interese par zobārstniecības amalgame darba grupas darba rezultātiem. Tomēr jautājums ir par to, vai darba grupas dalībniekam, strādājot pie šīs sabiedrības klīniskajiem pētījumiem, bija interese par zobārstniecības amalgame darba rezultātiem. Ombuds uzskata, ka atbilde uz šo jautājumu ir atkarīga no viņa darba attiecību ar šo sabiedrību apjoma un rakstura. Ja darba grupas dalībniekam būtu plašas un ilgstošas darba attiecības ar šo sabiedrību tādā mērā, ka viņa finansiālās intereses nākotnē varētu būt savstarpēji saistītas ar šīs sabiedrības interesēm, viņa neatkarība no šīs sabiedrības varētu būt apšaubāma. Tomēr šajā lietā ombuds uzskata, ka atkarības raksturs un pakāpe nebija tādi, kas

radītu interešu konflikta situāciju. Tāpēc SCENIHR Sekretariāta secinājumi šajā sakarā ir pareizi.

39. Visbeidzot, attiecībā uz darba grupas locekļiem, kas iepriekš sniedza Komisijai konsultācijas par zobārstniecības amalgamu, ombuds norāda, ka sūdzības iesniedzējs nepiekrīt šo ekspertu iepriekš sniegtajam ieteikumam, un no tā secina, ka ekspertiem nevajadzētu sniegt Komisijai papildu konsultācijas. Ombuds nesaskata nekādu loģiku sūdzības iesniedzēja argumentācijā. Ombuds uzskata, ka šādu personu neatkarību nekādā veidā neapdraud tas, ka tās iepriekš ir konsultējušas Komisiju.

40. Pamatojoties uz iepriekš minēto, ombuds nekonstatē Komisijas un SCENIHR sekretariāta administratīvas kļūmes attiecībā uz zobārstniecības amalgamas darba grupas locekļu neatkarības un piemērotības novērtējumu.

41. Ombuds cer, ka iepriekš minētajiem konstatējumiem attiecībā uz objektivitātes jautājumu, kā arī sākotnējā atzinuma par zobārstniecības amalgamas pārskatīšanu pēc būtības, ko Komisija ir pieprasījusi veikt tikai SCENIHR locekļiem, vajadzētu pārliecināt sabiedrību, ka darbs tika veikts bez nozares nepamatotas ietekmes.

42. Attiecībā uz sūdzības iesniedzēja bažām, ka sākotnējais atzinums par zobārstniecības amalgamu ir izņemts no interneta, lai gan citi sākotnējie atzinumi joprojām ir pieejami, ombuds norāda, ka agrāki sākotnējie atzinumi faktiski nav pieejami internetā. Tas attiecas ne tikai uz sākotnējo atzinumu par zobārstniecības amalgamu, bet arī uz citiem iepriekšējiem iepriekšējiem atzinumiem. Tādējādi ombuds neuzskata, ka šis fakts norādītu uz nodomu būt slepenam attiecībā uz zobārstniecības amalgamas darba grupas darbu. Tomēr fakts, ka pagājušajā gadā ombuds ir saņēmis vairākas sūdzības par iespējamiem interešu konfliktiem SCENIHR un tā darba grupās, liecina, ka iedzīvotāji ir ļoti nobažījušies par šajā sakarā paveikto darbu. Pat iedzīvotāju *uztvere*, ka darbs, kas veikts saistībā ar SCENIHR, netiek veikts neatkarīgi un objektīvi, un viņu bažas, ka tas ir kaut kas, ko SCENIHR cenšas "apsegt", ļoti kaitē ES, un tas ir jāuztver nopietni. Lai risinātu šo ļoti nopietno uztveres jautājumu, ombuds uzskata, ka ir svarīgi, lai Komisija ieviestu ļoti stingras procedūras ekspertiem, kuri deklarē savas intereses, un lai Komisija tās novērtētu, un lai šīs procedūras būtu pēc iespējas pārredzamākas. Kā minēts iepriekš, ombuds jau ir ierosinājis Komisijai uzlabot procedūras, lai nodrošinātu, ka visi eksperti vienādi deklarē visas intereses, kas varētu radīt konfliktu [9].

43. Ombuds arī uzskata, ka ļoti pozitīvs solis ceļā uz lielāku pārredzamību un pārskatatbildību ir tas, ka zinātnisko komiteju sekretariāts pašlaik izstrādā "*Pamatnostādņu par zinātnisko komiteju darbībā iesaistīto locekļu, ārējo ekspertu un ad hoc ekspertu interešu deklarāciju izskatīšanu*", lai pārredzamā veidā izskaidrotu, kā tiek veikts interešu novērtējums. Šajā sakarā ombuds jau ir lūgusi Komisiju informēt viņu par šo pamatnostādņu izstrādes gaitu [10]. Komisija 2015. gada 17. novembrī informēja ombudu, ka pamatnostādnes par zinātnisko komiteju ekspertu interešu deklarāciju izskatīšanu pastāv kā projekts, kas tiks pabeigts un publicēts tiešsaistē pēc tam, kad komisāru kolēģija būs pieņēmusi konsolidētos horizontālos noteikumus par ekspertu grupām, tostarp, piemēram, noteikumus par interešu konfliktiem. Komisija uzskata, ka šie konsolidētie noteikumi par ekspertu grupām būtu jāpieņem drīz. [11] Ombuds atkārtoti

lūdz Komisiju iesniegt viņai galīgo pamatnostādņu kopiju, tiklīdz tās būs pabeigtas.

Secinājums

Pamatojoties uz šīs sūdzības izmeklēšanu, ombuds slēdz to ar šādu secinājumu:

Ombuds nekonstatē Komisijas pieļautās administratīvas kļūmes.

Sūdzības iesniedzējs un Komisija tiks informēti par šo lēmumu.

Papildu piezīme

Komisijai būtu jāiesniedz ombudam “ Pamatnostādņu par zinātnisko komiteju darbībā iesaistīto locekļu, ārējo ekspertu un ad hoc ekspertu interešu deklarāciju izskatīšanu” kopija, tiklīdz tās būs pabeigtas.

Emily O'Reilly

Strasbūrā, 2015. gada 17. decembrī

[1] Iespējamā un jaunatklātā veselības apdraudējuma zinātniskā komiteja. Komiteja sniedz Komisijai atzinumus par jauniem vai no jauna identificētiem veselības un vides riskiem un par plašiem, sarežģītiem vai daudzdisciplīnu jautājumiem, kuru risināšanai nepieciešams visaptverošs novērtējums par riskiem patērētāju drošībai vai sabiedrības veselībai, kā arī par saistītiem jautājumiem, ko neaptver citas Kopienas riska novērtēšanas struktūras.
http://ec.europa.eu/health/scientific_committees/emerging/index_en.htm

[2] http://ec.europa.eu/health/scientific_committees/docs/rules_procedure_en.pdf

[3] Reglaments, 12. zemspītras piezīme 12. lappusē.

[4]

http://isotc.iso.org/livelink/livelink/fetch/2000/2122/687806/ISO_TC_106__Dentistry_.pdf?nodeid=800823&vernum=

[5] Akreditācija saskaņā ar ISO 17025 Vispārīgām prasībām par testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju kompetenci Norvēģijas akreditācijā: <http://www.niom.no/content/accruited-testing> [Saite].

[6] <http://www.niom.no/content/about-niom-0>

[7] Sūdzības iesniedzējs norāda, ka viņš brīdināja sekretariātu.

[8] Ombuda lēmums lietā 174/2015/FOR:

<http://www.ombudsman.europa.eu/cases/decision.faces/en/61195/html.bookmark>

[9] Ombuda lēmums lietā 174/2015/FOR:

<http://www.ombudsman.europa.eu/cases/decision.faces/en/61195/html.bookmark>

[10]

http://www.ombudsman.europa.eu/register/2015/OUT2015-005217/OUT2015-005217_M0.pdf

[11]

http://www.ombudsman.europa.eu/register/2015/INC2015-005454/INC2015-005454_M0.pdf

[Saite]